

Vít Hušek
**Symbol ve filosofii
Paula Ricoeura**

T R I N I T A S

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
1. ÚVOD	7
1.1 Paul Ricoeur a filosofie symbolu	7
1.2 Cíle práce	8
1.3 Struktura práce	9
2. DÍLO PAULA RICOEURA	11
2.1 Hlavní práce	11
Le volontaire et l'involontaire (1950)	11
L'Homme faillible (1960)	12
La symbolique du mal (1960)	13
Nedokončené části Philosophie de la volonté	14
De l'interprétation (1965)	15
Sborník Le conflit des interprétations (1968)	16
La métaphore vive (1975)	18
Trilogie Le temps et récit (1983–85)	19
Sborník Du texte à l'action (1986)	20
Pozdější díla	21
2.2 Jednota a periodizace Ricoeurova díla	21
Otázka periodizace	21
Jednota Ricoeurova díla	23
3. SYMBOL JAKO STRUKTURA	
DVOJÍHO SMYSLU	27
3.1 Symbol a řeč	28
Tři úrovně řeči	28
Symbolická řeč a charakter zkušenosti	29

Oblasti symbolu	29	Živá metafora (teze 4 a 5)	65
Symbol spojený s řečí	31	Metafora a výpověď o realitě (teze 6)	66
3.2 Struktura symbolu	33	4.2 Metafora a symbol	70
Symbol a znak I: dvojí intencionalita	33	Metafora a sémantické jádro symbolu	71
Symbol a znak II: dvojí smysl	34	Nesémantické kořeny symbolu	72
„Smysl“ a „význam“	36	Mezistupně symbolu a metafory	74
Příklady	38	Metafora a poetická oblast symbolu	77
3.3 Analogie, alegorie a symbolická logika	40	4.3 Metafora a náboženská symbolika	79
Analogie	40	Náboženský diskurz	80
Alegorie	41	Implicitní symbolika v kultuře	80
Symbolická logika	42	Explicitní symbolika v literatuře	81
Předběžná definice symbolu	42	Metafora a vyprávění	82
3.4 Symbol a mýtus	43	4.4 Diskuse	83
Vztah mezi mýtem a symbolem	43	5. SYMBOL A FILOSOFIE	85
Charakteristiky mýtu	43	5.1 Symbol a východisko filosofie	85
Demytologizace a demytizace	44	Vyznání hříchů a filosofická reflexe	85
3.5 Dynamika symbolů a mýtů	46	Cesta k filosofické interpretaci symbolů	86
Dynamika primárních symbolů	46	Filosofie založená na symbolu	89
Klasifikace mýtů o počátku a konci zla	47	Symbol a hermeneutický kruh	90
Dynamika mýtů	47	5.2 Cesty k hermeneutice	92
3.6 Symbol a interpretace	48	Reflexivní filosofie	92
Široké pojetí interpretace – „říci něco o něčem“	49	Hermeneutický rouf na fenomenologii	93
Úzké pojetí interpretace – biblická exegeze	51	Sémantická rovina	94
Interpretace jako obnova smyslu	52	Reflexivní rovina	95
Interpretace jako podezírání	53	5.3 Symbol a reflexivní filosofie	96
Definice symbolu	55	Od symbolu k reflexi	97
3.7 Diskuse	55	Od reflexe k symbolu	98
4. SYMBOL A METAFORA	57	Přijetí symbolu do filosofie	99
4.1 Ricoeurova teorie metafory	57	5.4 Symbol a konflikt interpretací	102
Úvod: tradiční a „nové“ pojetí metafory	58	Sen a text, výklad snu	103
Metaforická výpověď (teze 1)	59	Sen jako vzorový příklad symbolu	104
Metafora jako interakce (teze 2)	62	Regresivní přístup: archeologie subjektu	106
Nový smysl (teze 3)	63	Progresivní přístup: teleologie Ducha	107

Implicitní archeologie u Hegela	108
Implicitní teleologie u Freuda	109
Dialektika symbolu	110
Vícenásobná determinace symbolu	112
5.5 Exkurz: Ricoeur a Jung	114
Literatura k tématu Ricoeur – Jung	114
Symbol, znak a alegorie	116
Živý symbol	117
Symbol a interpretace	119
Dialektika symbolu	120
Symbol: fyzická věc nebo psychický produkt?	121
Závěr	122
5.6 Inspirace Kantovou filosofií	123
Kantova nauka o schematismu	124
„Schematismus metaforické atribuce“	125
Neverbální dimenze obrazotvornosti	126
„Transcendentální dedukce symbolu“	128
„Symbol dává myslet“	129
6. DISKUSE	131
6.1 Struktura dvojího smyslu a smyslový nosič symbolu	131
První pojetí symbolu	132
Symbol-věc a nesémantické kořeny symbolu	134
6.2 Slovo, význam a reference	135
Slovo, význam a věc podle DI	136
Smysl a reference metaforu	137
Smysl a reference symbolu	138
6.3 Symbol a alegorie	140
Odlíšení symbolu a alegorie	140
„Stupně“ alegorie?	142
Důsledky pro symbol	144

7. SYMBOL A LITURGIE (EXKURZ)	145
7.1 Liturgie a symbolické jednání	145
Symbolické jednání	145
Liturgie chápána jako symbol-slovo	147
7.2 Liturgie a text	148
Hermeneutika liturgických textů (J. A. Zimmerman)	148
Liturgická symbolika (J. Thorer)	150
Text 1: diskurz jako dílo	152
Text 2: písemně zachycený diskurz	153
„Svět textu“	154
Odstup a interpretace textu	156
Rozumění textu a sebeporozumění	157
7.3 Liturgie jako textové jednání	158
Od textu k jednání	158
Liturgie založená na teorii textu a jednání	160
8. ZÁVĚR	162
8.1 Symbol a náboženská symbolika lidského zla	162
8.2 Setkání symbolu a metaforu	164
8.3 Symbol a východisko filosofie	165
8.4 Symbol jako cesta k sebeporozumění	166
8.5 Interdisciplinární souvislosti	168
9. LITERATURA	171
9.1 Prameny – Paul Ricoeur	171
Hlavní práce (řazeny chronologicky)	171
Sborníky článků (řazeny chronologicky)	172
Články a menší práce (řazeny abecedně)	172
9.2 Ostatní prameny	174
9.3 Sekundární literatura	176
SEZNAM ZKRATEK	181